

Dosarul nr. 2r-637/21

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: D. Șușchevici)
Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud.: N. Budăi, V. Mihailă, I. Cotruță)

DECIZIE

10 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Centrul Național Anticorupție,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Centrul Național
Anticorupție împotriva lui Marcu Petru și Cazacu Andrei cu privire la încasarea
prejudiciului material,

împotriva încheierii din 22 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
restituit apelul declarat de Centrul Național Anticorupție ca fiind depus în afara
termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen,

c o n s t a t ă:

La 21 februarie 2019, Centrul Național Anticorupție a depus cerere de chemare în
judecată împotriva lui Marcu Petru și Cazacu Andrei cu privire la încasarea
prejudiciului material.

Prin hotărârea din 23 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost
respinsă acțiunea depusă Centrul Național Anticorupție.

La 24 iunie 2021, Centrul Național Anticorupție a depus cerere de apel nemotivată
împotriva hotărârii primei instanțe. Totodată, a indicat apelantul că apelul motivat îl va
prezenta ulterior după ce va lua cunoștință cu hotărârea integrală a primei instanțe.

Prin încheierea din 22 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul
declarat de Centrul Național Anticorupție ca fiind depus în afara termenului legal, iar
apelantul nu a solicitat repunerea în termen.

La 03 august 2021, Centrul Național Anticorupție a declarat recurs împotriva
încheierii instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii din 22
iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău și remiterea cauzei spre rejudecare.

În motivarea recursului Centrul Național Anticorupție a indicat că prin Dispoziția
nr. 03 din 01 martie 2021 a Președintelui Judecătoriei Chișinău a fost stabilit un regim
special de lucru în cadrul Judecătoriei Chișinău, accesul în cadrul Judecătoriei fiind
restricționat, comunicându-le că deciziile primite de instanță vor fi expediate prin poștă.
Menționează recurentul că dispozitivul hotărârii primei instanțe la recepționat la data de
02 iunie 2021, iar cererea de apel a fost depusă la 24 iunie 2021, considerând că cererea
de apel a fost depusă în termen.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a
recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că încheierea din 22 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la 23 iulie 2021 la adresa recurentului (f.d.120), dar date care ar confirma recepționarea acestea la dosar lipsesc. Recurentul menționează în cererea de recurs că a recepționat încheierea contestată la data de 02 august 2021 (f.d.127).

Astfel, recursul declarat la 03 august 2021 este în termen.

La 23 septembrie 2021 în adresa lui Marcu Petru și Cazacu Andrei a fost expediată copia recursului declarat de Centrul Național Anticorupție, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 132), însă intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art. 111 alin. (1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 362 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din materialele cauzei rezultă că la 23 martie 2021 Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a pronunțat dispozitivul hotărârii, prin care a respins acțiunea depusă de Centrul Național Anticorupție.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 24 iunie 2021 Centrul Național Anticorupție a depus cerere de apel nemotivată. Totodată, a indicat apelantul că apelul motivat îl va prezenta ulterior după ce va lua cunoștință cu hotărârea integrală a primei instanțe, fără însă a solicita repunerea în termen a apelului.

Ca urmare, prin încheierea din 22 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul declarat de Centrul Național Anticorupție ca fiind depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen.

Verificând circumstanțele cauzei în raport cu argumentele recursului și cadrul legal aplicabil speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră justă soluția instanței de apel de restituire a cererii de apel depusă de Centrul Național Anticorupție, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din CPC, deoarece cererea de apel a fost depusă peste termenul de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii prevăzut la art. 362 alin. (1) din CPC.

Or, după cum rezultă din actele cauzei, dispozitivul hotărârii primei instanțe a fost pronunțat la 23 martie 2021, iar cererea de apel (nemotivată) a fost depusă de către Centrul Național Anticorupție abia la 24 iunie 2021, pe când termenul-limită de depunere a apelului a expirat la 22 aprilie 2021 inclusiv.

Totodată, în conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Din normele legale citate supra rezultă că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit dacă persoanele îndreptățite prin cerere invocă această solicitare. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului de procedură. Prin prisma jurisprudenței CEDO, nemotivarea de către instanță a temeiurilor de repunere a apelului în termen sau repunerea neîntemeiată în termenul de apel reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

La caz se constată că apelul a fost depus de către Centrul Național Anticorupție peste termenul legal de atac, însă apelantul nu a solicitat repunerea în termen a apelului, printr-o cerere formulată în condițiile art. 116 din CPC, cu indicarea motivelor și prezentarea probelor întru confirmarea imposibilității depunerii apelului în termenul legal. Or, repunerea în termenul de atac se face de către instanța de judecată doar în cazurile și în ordinea strict reglementată de art. 116 din CPC, care cert, expres și imperativ stipulează că repunerea în termen a actului de procedură poate fi efectuată doar la cererea persoanei care o solicită și cu anexarea probelor ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

Prin urmare, Centrul Național Anticorupție, contestând hotărârea primei instanțe peste termenul legal de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului, trebuia să depună diligența și să întreprindă măsurile necesare pentru a-și proteja drepturile de acces la instanță prin depunerea unei cereri de repunere în termen a apelului, cu anexarea probelor justificative care să confirme imposibilitatea depunerii cererii de apel în termenul de atac prevăzut de lege. Or, instanța de apel nu era în drept din oficiu să dispună acest fapt, fără ca apelanții să înainteze personal această solicitare.

Subsecvent, în conformitate cu art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Conform art. 102 alin. (6) din Codul de procedură civilă, citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces.

Potrivit art. 105 alin. (1) și (5) din Codul de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței. Citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor.

Nu pot fi reținute argumentele Centrului Național Anticorupție invocate în cererea de recurs precum că prima instanță a examinat cauza în absența lor deoarece, prin Dispoziția nr. 03 din 01 martie 2021 a Președintelui Judecătorei Chișinău a fost stabilit regim special de lucru în cadrul Judecătorei Chișinău, accesul în cadrul Judecătorei fiind restricționat, iar dispozitivul hotărârii prin intermediul l-a recepționat la 02 iunie 2021. Respectiv, termenul de 30 de zile pentru depunerea apelului urmează să fie calculat începând cu 03 iunie 2021, când i s-a comunicat actul judecătoresc.

Or, legislația procesual civilă în vigoare cert stipulează că indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii, termenul de declarare a apelului de 30 de zile prevăzut la art. 362 din CPC curge de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, dar nu de la data recepționării (comunicării) actului judecătoresc sau încetării circumstanțelor care au dus la omiterea termenului de procedură.

Mai mult ca atât, Centru Național Anticorupție a cunoscut de existența litigiului, la cererea căruia a fost inițiat, a participat la ședințele de judecată a primei instanțe din 09 februarie 2021, 23 februarie 2021 (f.d.101-104), dreptul la replică și pronunțarea dispozitivului hotărârii fiind amânată pentru data de 23 martie 2021 recurentul/reclamant fiind înștiințat (f.d.89).

Circumstanțele menționate, denotă faptul că Centrul Național Anticorupție a cunoscut că prezenta cauză se află pe rolul Judecătorei Chișinău, sediul Centru și că dispozitivul hotărârii urmează a fi pronunțat la data de 23 martie 2021, însă cu toate acestea, contrar dispozițiilor art. 362 CPC, ultimul nu și-a valorificat dreptul de a efectuat actul de procedură în termenul legal și nici nu a solicitat repunerea acestuia prin prisma art. 116 CPC.

La acest capitol se rețin dispozițiile art. 56 alin. (3) și art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care reglementează că, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Dat fiind cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră drept întemeiată și legală încheierea din 22 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Colegiul reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa promovează, cu consecvență cu titlu de principiu obligația părților de a se interesa de soarta procesului în situația în care ele au fost înștiințate despre inițierea și desfășurarea acestuia și de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Respectarea termenelor legale constituie o obligație pozitivă a părților și are menirea să asigure buna funcționare a justiției, iar repunerea în termen poate fi admisă doar în cazurile expres prevăzute de lege și doar în situația în care partea când înaintează o cerință de repunere în termen, o justifică prin probe pertinente și admisibile

în temeiul art. 116, 118, 121, 122 și art. 362 din Codul de procedură civilă, prin care s-ar dovedi că omiterea termenului a fost cauzată din motive întemeiate.

Or, admiterea spre examinare a unui apel tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Instanța de recurs accentuează că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele inserate în textul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încuviințarea exercitării unei căi ordinare de atac în urma rămânerii definitive a actului jurisdicțional valabil adoptat în lipsa unor circumstanțe fundamentale și obligatorii, ar însemna de fapt încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a drepturilor celorlalte părți la un proces echitabil.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Melnic c. Moldovei din 14 noiembrie 2006, definitivă din 14 februarie 2007, precum și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, hotărârea din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Centrul Național Anticorupție.

Se menține încheierea din 22 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Centrul Național Anticorupție împotriva lui Marcu Petru și Cazacu Andrei cu privire la încasarea prejudiciului material.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic